

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนประโยชน์ในทางประยุกต์ของผลการวิจัยที่ได้ โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากร

ประชากรที่ปฏิบัติงานในเขตการศึกษา 9 ได้แก่ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 85 คน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 3,726 คน ครูผู้สอน จำนวน 42,152 คน รวมทั้งหมดจำนวน 45,963 คน

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,445 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจงได้จำนวนทั้งหมด 85 คน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและครูผู้สอน ใช้วิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Sampling) กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง 340 คน และกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนใช้วิธีการสุ่มแบบจับสลากได้จำนวน 1,020 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 1,445 คน

5.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีทั้งหมด 5 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 9 จำนวน 38 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 9 รวมจำนวนคำถาม 38 ข้อ

5.2.4 การทดลองใช้และหาคุณภาพของเครื่องมือ

เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ได้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จึงนำไปทดลองใช้กับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 10 คน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 8 คน ครูผู้สอนในโรงเรียน จำนวน 12 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 30 คน ที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 9 และ 10 แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรง ได้ค่าความเที่ยงการปฏิบัติจริงเท่ากับ 0.98 ระดับความต้องการ ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.97 และระดับปัญหา ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.97

5.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ผ่านผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 9 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 1,445 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืน เฉพาะที่ถูกต้องสมบูรณ์ แยกเป็นหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ร้อยละ 92.94 ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 91.76 ครูผู้สอนร้อยละ 85.76 รวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้นที่ใช้ในการวิเคราะห์คิดเป็นร้อยละ 87.61

5.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Pc⁺

- 1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (%)

2) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงาน ปัญหาในการปฏิบัติงาน ความต้องการในการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ วิเคราะห์โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3) ข้อมูลปลายเปิดนำมาจัดกลุ่มและสรุปรวบรวมเป็นข้อเสนอแนะ

4) การแปลผลการการวิเคราะห์ข้อมูลในกรณีคิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

กำหนดเกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์โดยอาศัยจุดกลางของคะแนน

5.3 สรุปผลการวิจัย

5.3.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างตำแหน่งครูผู้สอนเพศชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี อายุราชการระหว่าง 15-24 ปี วุฒิมัธยมศึกษา ปัจจุบันระดับปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุด ส่วนตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพศหญิง อายุต่ำกว่า 31 ปี อายุราชการ 25 ปีขึ้นไป วุฒิมัธยมศึกษา ปัจจุบันสูงกว่าปริญญาตรีจะมีจำนวนน้อยที่สุด

5.3.2 ผลการวิจัยสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 เมื่อมองในภาพรวมและทุก ๆ ด้าน จะพบว่าสภาพปัจจุบัน มีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและความต้องการอยู่ในระดับมากตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย ทางการศึกษา สภาพปัจจุบันได้ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

5.3.3 ผลการวิจัย สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 ดังผลการวิจัยเป็นรายด้าน มีดังต่อไปนี้

1) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เมื่อมองภาพรวมพบว่า สภาพปัจจุบัน จะอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ/กิจกรรม จะพบว่า มีรายการสำรวจและรายงานผลการพัฒนาคุณภาพประจำปีพบว่าอยู่ในระดับมากทั้งสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ส่วนรายการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการก่อนการ

วางแผนการนิเทศ กับรายการดำเนินการนิเทศตามแผนและกระบวนการนิเทศการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับความต้องการมากที่สุด แต่มีปัญหากับสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง

2) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศการศึกษา ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 ด้านศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยทางการศึกษา เมื่อมองในภาพรวมจะพบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย มีปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายการ/กิจกรรม จะพบว่า รายการสภาพปัจจุบัน ได้ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ดำเนินการวิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา กับจัดอบรมครูเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการวิจัยทางการศึกษา

3) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศการศึกษา ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 ด้านพัฒนาการนิเทศและส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน เมื่อมองในภาพรวมจะพบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ/กิจกรรม จะพบว่า ระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ รายการกำหนดรูปแบบวิธีการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ส่วนระดับความต้องการพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับรายการอื่น ๆ พบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหา จะอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการและระดับความต้องการอยู่ในระดับมากทุกรายการ

4) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศการศึกษา ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 ด้านบริการทางการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษา เมื่อมองในภาพรวมจะพบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ/กิจกรรมเห็นว่า การผลิตเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ส่งให้โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ส่วนรายการบริการคู่มือครู แผนการสอน เอกสารทางวิชาการแก่โรงเรียน กับรายการประชาสัมพันธ์ กำกับให้โรงเรียนนำสื่อนวัตกรรมที่ผลิตขึ้นไปใช้ในโรงเรียน พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด แต่สภาพปัจจุบันกับปัญหา พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

5) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศการศึกษาของ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 ด้านบริหารและปฏิบัติงานโครงการ เมื่อมองในภาพรวมจะพบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหาจะอยู่ในระดับปานกลางและมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายการ/กิจกรรม จะพบว่า รายการดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานโครงการ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด และสภาพปัจจุบัน ปัญหาพบว่า อยู่ในระดับมาก ส่วนรายการให้คำแนะนำแก่โรงเรียนในโครงการที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาพบว่า มีการปฏิบัติในสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาอยู่ในระดับน้อย

6) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศการศึกษาของ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 ด้านนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวมจะพบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายการ/กิจกรรม จะเห็นว่าการปฏิบัติจริง พบว่า มีรายการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีความต้องการอยู่ในระดับมาก และมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

7) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศการศึกษาของ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 ด้านประสานงานและเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ เมื่อมองในภาพรวมจะพบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหา จะอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายการ/กิจกรรม จะพบว่า มีรายการประสานงาน จัดส่งคู่มือแผนการสอน เอกสารเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียน ได้ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายการเลือกเอกสาร ตำราทางวิชาการ คู่มือครูที่เป็นประโยชน์ประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนทราบ พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย มีความต้องการอยู่ในระดับมาก และมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด อาจดำเนินการดังนี้

5.4.1 จากผลการวิจัยสภาพปัจจุบัน ในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 พบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาเห็นว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 ได้ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย เช่น ด้านการศึกษาวิเคราะห์ วิจัยทางการศึกษาหรือปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เช่น ด้านบริการทางการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษา หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรได้ปฏิบัติงานในด้านนี้ให้อยู่ในระดับมากหรือมากที่สุด โดยเพิ่มเวลาการปฏิบัติงานให้อย่างต่อเนื่องและเต็มที่เพื่อจะได้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในการนิเทศ กำกับ ดูแลที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้

5.4.2 จากผลการวิจัยปัญหาในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 พบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เห็นว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยทางการศึกษา ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา บางรายการ/กิจกรรม ด้านพัฒนาการนิเทศและส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน รายการ/กิจกรรม กำหนดรูปแบบวิธีการ ประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนหรือด้านอื่น ๆ รายการ/กิจกรรมอื่น ๆ ที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรได้ศึกษาวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อดำเนินการแก้ไขให้เป็นไปตามความต้องการ หรือข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยด่วน

5.4.3 จากผลการวิจัยความต้องการ ในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 พบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา มีความต้องการให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้ปฏิบัติงานสนอง

ความต้องการด้านต่าง ๆ ให้มากที่สุด เช่น ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการก่อนการวางแผนการนิเทศหรือด้านอื่น ๆ ที่พบว่า ระดับความต้องการมากที่สุด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรได้รับวางแผนโครงการเพื่อสนองตอบต่อความต้องการโดยรีบด่วนก่อนรายการอื่น ๆ ก็จะช่วยให้การนิเทศการศึกษามีประสิทธิภาพบังเกิดผลตามที่ผู้รับการนิเทศต้องการ

5.4.4 จากผลการวิจัยข้อเสนอแนะ ในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 พบว่า สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดควรมีการนิเทศ กำกับ ดูแลการปฏิบัติงานของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอเพื่อแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

5.4.5 จากผลการวิจัยข้อเสนอแนะ ในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 พบว่า ควรมีการประชุมสัมมนา หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอทั่วประเทศ อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาจากการปฏิบัติงาน

5.5. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.5.1 ควรศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ การศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ดังนี้

- 1) การบริหารงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ด้านงานการเงินและพัสดุ งานการเจ้าหน้าที่ งานบริหารทั่วไป
- 2) ศึกษาจากกลุ่มประชากรในเขตจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดยิ่งขึ้น
- 3) ใช้เครื่องมือการวิจัย เช่น การสัมภาษณ์ การจดบันทึก รายการการสังเกต และการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้การวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5.5.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานนิเทศการ ศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9